

פרופסור יעקב ק. מיקלישנסקי ז"ל

מאת מרדכי וילנסקי *

מכתבו של עורך "הדואר" שהגיע לידי כחודש פברואר נודע לי על פטירתו של רעי וידידי פרופ' י. ק. מיקלישנסקי. הוכיתי בהלם. רק חדשים אחדים לפני פטירתו קבלתי ממנו מכתב שופע שמחה, בו הוא מספר לי על נישואי בנו בן ציון. "ובכן ת"ל הגענו בפרשה זו, שידוך ילדים, לסוף פסוק מתוך ירי רצון שרגשי נחת וסיפוק ילכו ויפרחו. מי יתן שגם אתם, בכוא השעה, תזכו לראות נחת מעין זו מבכנס". משנה שמחה היה לי שימים אחדים לאחר קבלת מכתבו, נפגשתי בירוחם עם הרב י. סביצקי (בנו של הרב מרדכי סביצקי מבוסטון), תושב ירושלים ומגיד שעור בישיבת ירוחם. הרב סביצקי סיפר לי על פגישתו עם ד"ר מיקלישנסקי בסוף הקיץ, בעת ביקורו בבוסטון, והתרשם, שהחלים לחלוטין ממחלתו. מכל מקום, מצא אותו כולו שופע שמחה. והנה גם מכתבו של עורך "הדואר", המבקש ממני לכתוב מאמר הערכה על הנפטר הגדול והגדול.

את ד"ר מיקלישנסקי הכרתי בספטמבר 1946, כשבאתי לבוסטון להורות במכללה העברית, שבראשה עמד המחנך הגדול מר אריה לייב הורוביץ ז"ל. כבר בפגישה הראשונה עם ד"ר מיקלישנסקי — הגעתי ממכלל הכרה לידי הוקרה. כשממע ממני שאני יליד העיר קוברין, הסמוכה לבריסק דליטא, אמר לי שהוא הכיר את רבה של קוברין, ר' פסח פרוסקין, שהיה מתאכסן בבית אביו בוורשא, כל אימת שהיה מזדמן לורשא בעניני הועד הכללי למען הישיבות שהיה פעיל בו. לשאלתי, אם יש לו קירבה לסופר אחד מיקלישנסקי, שהיה מפרסם מאמרים ב"הדרך", ירחון עברי שיצא בוורשא בשנות השלושים, ענה לי בחיוך על פניו: "אני הוא בעל המאמרים". מאז נקשרה ידידות בינינו, שלא פסקה עד יום פטירתו.

אציל היה האיש. הוא גדל בכית אביו, ר' אבא חיים, שהגיע לוורשא כחנתו של ר' שמואל זנוויל קלפפיש, ראב"ד וורשא, הקהילה היהודית הגדולה ביותר באירופה עד חורבן היטלר. אביו "יפה תואר והדור דיוקן, למדן מופלג מיישבת וולוז'ין, וכתבא רבא בעברית תורנית וכללית כאחת". נתמנה לרב ומטיף של בית הכנסת המפואר על שם נזיק בוורשא. מאמו, בתו של הרב קלפפיש הנ"ל הוא נתייתם בילדותו, ואחותה של אמו, היתה נשואה לרב כהנא ששימש ראב"ד וורשא עד פרוץ מלחמת-העולם השנייה. הצליח להנצל ולכהן בשנות חייו האחרונות כרב של העיר העתיקה בירושלים.

המנוח היה חניך בית המדרש לרבנים "תחכמוני" בוורשא, בו הוסמך לרבנות. אחר כך הוסיף ללמוד בישיבת מיר המהוללה. שנים אחדות ישב בצרפת ולמד בסורבון והוסמך לד"ר למשפטים.

בפרוץ המלחמה, הצליח להמלט מצרפת והגיע לארה"ב. זמן קצר לאחר בואו לאמריקה הוזמן להורות במכללה העברית בבוסטון. ומאז, עד פרישתו בשנת 1976, שימש פרופסור לתלמוד. בכל ימי הוראתו במכללה, היה מן העומדים בשער שעבריותו של המוסד לא תפגם. הלשון העברית היתה אש קודש של חייו ובאש זו הדליק את חבריו להוראה.

כנאמן הלשון העברית פעל רבות למען ההסתדרות העברית הארצית באמריקה, חבר ההנהלה, וכן היה מפעילי הפעילים בסניף הבוסטוני. בשנת 1955 בא לבוסטון מנחם ריבולוב ז"ל לשם ארגון מחדש של הסניף המקומי. הוא כינס אסיפת נאמני העברית בעיר ובאסיפה נבחרה נשיאות בת שלושה חברים, שלושתם מורי המכללה: ד"ר מיקלישנסקי, ויכדלו לחיים ד"ר מ. שטיינר וכתב שורות אלה. עם פרישתם של חבריו לנשיאות בעלותם לארץ-ישראל, המשיך ד"ר מיקלישנסקי את הפעילות

העברית של הסניף המקומי. הוא הוסיף לכנס את החוג העברי שמייסדו היה ד"ר שטיינר, הנפש החיה של ההסתדרות העברית במשך כל שנות ישיבתו בבוסטון, וכן הוסיף ד"ר מיקלישנסקי בעריכת "הטור העברי" בשבועון האנגלי-יהודי שנוסד ב-1956 ע"י כתוב שורות אלו, ואח"כ נצטרף המנוח לעריכה, ובשנה האחרונה היה עורכו היחיד. גם המנוח השתוקק לעלות לארץ ישראל, אבל לא הסתייע מילתא ודאג שלמנוחת עולמים יבוא לארץ מאווייו. הוא נטמן בהר המנוחות בירושלים, בט"ו בשבט, תשמ"ג, ערב שבת קודש, לסדר "...ועשית עמדי חסד אל תקברני במצרים..."

פרט להוראה במכללה העברית, הרבה ד"ר מיקלישנסקי לפרסם מפרי עטו באכסניות ספרותיות שונות. מחקריו במשפט העברי העידו על ידיעתו הרבה והמעמיקה בספרות ההלכה. כדי לסייע לתלמידי המכללה, חיבר ספר מקורות-להלכה, שראה אור בהוצאת המכללה העברית. ברם, רוב פרי-עטו פורסם בגליונות "הדואר" ובגליונות היובל והשנתונים של "הדואר". מאמריו-מסותיו דנו בנושאים שונים בשטחי ספרותנו בת מאה הדורות. רבים היו מאמריו הפובליציסטיים. הוא היה פובליציסט כמובן הנעלה של המלה. מהפובליציסטים ההולכים ומתמעטים, ואין להם תמורה. חלק ממאמריו כונסו בכרך "הערכות" שיצא לאור לפני שנים מועטות בהוצאת "יבנה" בחל-אביב, וחלק ניכר ממאמריו-מסותיו שכוונסו ע"י המנוח עדיין שמור בידי המו"ל, ונקווה ששני הכרכים הבאים יופעו בדפוס בהקדם. כל המעיין בכרך הנדפס, יתבשם קודם כל מלשונו העברית העסיסית, שיונקת מכל מכמני ספרותנו בכל הדורות. כאמור, למעשה ד"ר מיקלישנסקי היה בן-בית בכל שטחי ספרותנו. כשחגגו בשנות החמישים את יובל השלוש מאות לראשיתו של הישוב היהודי בצפון אמריקה, פירסם המנוח את ספרו: תולדות הספרות העברית באמריקה מראשיתה עד ימינו. אם כי "מתנגד" היה המנוח, הן מצד אביו והן מצד אמו. פרסם מאמרים באכסניות שונות על תורת החסידות ורבנותיה. (ראה מאמרו על ר' נחמן מברצלב בקובץ על חכמת ישראל בעריכת הרב ד"ר פדרבוש). בשנתיים האחרונות לחייו, עסק יחד עם ד"ר קבקוב בעריכת קובץ מאמרים נבחרים שראו אור ב"הדואר" כמשך ששים שנה, וזכה לראות את הקובץ שיצא כהידור רב (ספר "הדואר" ליזבל הששים ניו-יורק, תשמ"ב).

עם פטירתו של מיקלישנסקי נתייתמה לא רק משפחתו, אלא גם בוסטון העברית, מאחד מגדולי נאמניה של הלשון העברית ותרבותה. נתייתמה מאיש אציל-רוח ותלמיד חכם מובהק.

אני, באופן אישי, איבדתי חבר ורע שזכיתי בידידותו במשך שלושים ושש שנים. הידידות לא היתה רק בינו וביני אלא גם בין המשפחות שלנו. רעייתו של הנפטר, דינה, מסיימת המכללה העברית בימי הנהלתו של מר א.ל. הורביץ ז"ל, בשלושים וחמש השנים האחרונות כיהנה ועדיין מכהנת מורה בכתי הספר העבריים בבוסטון. היא זכתה לפני שנתיים בפרס שהוענק לה על הצטיינותה בהוראה ע"י המכללה העברית בנושאותו של ד"ר א. גראד. בתם גולדה וכן בעלה ד"ר פלישמאן, הם חניכי המכללה העברית. בנם בן ציון, שזה עתה נשא אשה, גם כן חניכת המכללה, היה חברו של בנו אורי נ"י. כחתונת בנם הצעיר כבדני להיות עד קדושין. בפטירתו אבד לי חבר ורע שאין לו תמורה. ימתקו לו רגבי עפרו בהר המנוחות בירושלים, עיר הנצח.

ירוחם, אדר תשמ"ג ■

* פרופ' מרדכי וילנסקי, בעל המאמר, שפרש מהוראה במכללה העברית בבוסטון ב-1981, עלה לארץ והשתקע בחיפה, שבה רעייתו עומדת בראש הקהילה למחשבת ישראל ע"ש סר אייזק וולפסון באוניברסיטת חיפה. פרופ' מ. וילנסקי מכהן כפרופסור להיסטוריה במכללת רמת-הגלב כחמה ימים בשבוע.

BRANDEIS UNIVERSITY LIBRARY
415 SOUTH ST.
WALTHAM 54, MASS. 02154

BRANDEIS UNIVERSITY
APR 28 1983

HADOAR

ISSN 0017 6524

Only Hebrew Weekly in U.S.A. Organ of Histadruth Ivrit of America.

Published by Hadoar Association, Inc.

Published Weekly from October through June and Bi-Weekly, from July through September (except weeks of Jewish holidays) by Hadoar Association, Inc., 1841 Broadway, New York, N.Y. 10023 Telephone: 581-5151. Second Class Postage paid at New York, N.Y. Subscription price: 1 year \$25.00, Canada and foreign \$27.00. Half Year \$13.00; Canada and foreign \$14.00.

1841 Broadway, New York, N.Y. 10023, Tel. 581-5151

New York, N.Y. April 15, 1983, Vol. LXII 20 (2696)

הפסטיבל השנתי של הסרט הישראלי בניו-יורק

ב-19 באפריל ייפתח בניו-יורק הפסטיבל הישראלי השנתי ובו יוצגו טובי הסרטים הישראליים שהופקו בארץ ע"י אמנים ושחקנים שונים. ההצגות תמשכנה עד ה-26 לאפריל בסינימה ברחוב 72 מזרחה. מ-23 לאפריל עד ה-28 בו יינתנו ההצגות של אותם הסרטים בקונטיננטל תיאטר בפורסט הילס קווינס. הקהל מתבקש לבוא ותתנהג הנחות לקבוצות של 25 איש ומעלה.

דנים בפירוק מפעל מנועי בית-שמש ואיחודו עם התעשייה האווירית

משרד האוצר בצעד כזה, וכן מנכ"ל מפעל מנועי "בית שמש" תתאלוף (מיל.) מיכה כהן. מפעל מנועי בית שמש נוסד בזמנו על-ידי התעשיין היהודי-צרפתי יוסף שידלובסקי, אשר לפני למעלה משנה מכר את המניות, שנתרו בידיו, לממשלת ישראל. המפעל סובל מקשיים כספיים, ועם זאת הוא נערך לייצור מנוע ה"לביא".

שר הבטחון, משה ארנס, עשוי לקבל החלטה על עתיד מפעל מנועי בית שמש. בלשכת שר הבטחון ייערך דיון, שהוגדר כ"מכריע" ואשר בו תיבחן האפשרות לפרק את חברת מנועי "בית שמש" ולהכפיף את המפעל לתעשייה האווירית. שר הבטחון תומך באיחוד מפעל מנועי בית שמש עם התעשייה האווירית, כדי לרכז בגוף אחד את כל הנושאים הקשורים בפיתוח מטוס ה"לביא". מטעמים כלכליים תומכת גם צמרת

and Trust Company

630 Fifth Avenue, New York, NY 10111
Telephone: 212/541-8070

CLOSED ON ALL JEWISH HOLIDAYS
MEMBER FDIC

A subsidiary of UNITED MIZRAHI BANK LTD., ISRAEL
Established 1923 Worldwide Assets Exceed \$3 Billion

THE
BLUE
RIBBON
BANK